

Centar za obrazovne politike
Centre for Education Policy

IDIZ

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
Centre for Educational Research and Development

NASTAVNIČKA PROFESIJA ZA 21. STOLJEĆE

Okvir nastavničkih kompetencija u regionalnoj perspektivi

Radmila Rangelov Jusovic
Vlasta Vizek Vidović

ATEPIE projekt – Sarajevo , 02. 04. 2013.

Ključne teme

- **Kako je razvijen** Okvir nastavničkih kompetencija
- **Kakva je struktura** i sadržaj Okvira
- **Kako se** Okvir **može primijeniti** u regionalnom kontekstu

Koraci u razvoju Okvira

1. Teorijsko polazište i definiranje pojma kompetencije
2. Određivanje kompetencijskih područja i dimenzija
3. Prijedlog indikatora kompetencija za svako područje
4. Objedinjavanje prijedloga u opću kompetencijsku matricu sa 109 indikatora
5. Revizija radne verzije – smanjenje broja indikatora na 76
6. Fokus grupe sa nastavnicima (N = 28)
7. Provjera relevantnosti Okvira – empirijsko istraživanje na prigodnom uzorku nastavnika raznih profila iz 4 zemlje u regiji (N=166)

Rezultati pilot istraživanja

1. Visoke procjene važnosti za SVE indikatore na skali od 1 do 5 procjena važnosti za pojedine indikatore kreće se u intervalu od **4.04 do 4.89**
2. Procjene razine usvojenosti kompetencija po područjima u intervalu od **3.37 do 3.97**
3. Raskorak između procjene važnosti i procjene razine stečenih kompetencija
4. Prepoznate mogućnosti primjene u svrhu unapređivanje nastavne prakse i osobnog profesionalnog razvoja

Teorijsko polazište

- Socijalno – konstruktivistička teorija dječjeg razvoja
- Pedagoški model razvojno primjerenog pristupa usmjerenog na dijete

J. Dewey

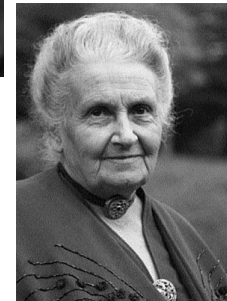
J. Piaget

E. Erickson

M. Montessori

S. Bredekamp

J. Bruner

L.S. Vygotski

Pojmovno polazište

Koncept **profesionalne kompetencije**

Profesionalne kompetencije predstavljaju integrisanu i dinamičku kombinaciju:

- **Znanja** (teorijsko znanje u akademskom području, kapacitet za spoznaju i razumijevanje fenomena u području profesije)
- **Vještina** (praktična primjena znanja u određenim profesionalnim situacijama)
- **Vrijednosti** (vrijednosti kao integralni elementi načina opažanja i življenja s drugima u profesionalnom okruženju)

... koje nam omogućavaju da efikasno djelujemo u različitim profesionalnim kontekstima i situacijama

(Evropski Tuning projekat)

Obilježja kompetencija u nastavničkoj profesiji

- Kompetencije nisu „statični ciljevi“, već **dinamičke kategorije**, koje prate promjene u obrazovnom sistemu i daju okvir za razvoj nastavničke profesije, definišu ishode inicijalnog obrazovanja i određuju smjer kontinuiranog profesionalnog razvoja.
- Istovremeno, one moraju biti dovoljno **univerzalne i fleksibilne** kako bi uvažili sve različitosti među nastavnicima, njihovim stilovima poučavanja, specifičnim uslovima u kojima rade i dr.

ATEPIE

**Okvir nastavničkih
kompetencija**

Kompetencijska područja i dimenzije

1. Učenik/ca i učenje

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

2. Okruženje za učenje

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

3. Nastava i provjera

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

4. Suradnja škole, obitelji i zajednice

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

5. Profesionalni razvoj i odgovornost

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

6. Razvoj škole i unapređenje obrazovnog sustava

ZNANJA	VJEŠTINE	VRIJEDNOSTI
--------	----------	-------------

1. Učenik i učenje

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao poznavati i razumjeti

...način na koji djeca uče, karakteristika razvojnih faza, kao i individualnih razlika među djecom.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

...kreirati okruženje i proces učenja i poučavanja koji uvažava i polazi od mogućnosti, interesovanja, potreba i drugih karakteristika svakog djeteta.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi trebao

...vjerovati da se svako dijete može razvijati i učiti.

2. Okruženje za učenje

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao znati i razumjeti

...činitelje koji doprinose stvaranju sigurnog i podržavajućeg okruženja za svako dijete.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

....stvoriti sigurno i stimulativno okruženje za učenje vodeći računa o različitim učeničkim potrebama.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi se trebao

...odnositi se prema svakom djetetu s poštovanjem, dostojanstveno i empatično, nastojeći razvijati iste vrijednosti i kod učenika.

3. Nastava i ocjenjivanje

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao znati i razumjeti

...predmetni sadržaj uključujući ključne pojmove, teorije i istraživanja u kurikulumskom području koje poučava.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

...odabrati i primijeniti valjane strategije za provjeru ishoda učenja upotrebljavajući različite formativne i sumativne metode.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi trebao

...prepoznati učenikove potencijale i snage i graditi poučavanje na njima.

4. Škola, obitelj i zajednica

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao znati i razumjeti

...značaj i moguće strategije za poticanje i razvijanje partnerstva između roditelja/skrbnika i škole.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

...uspostaviti suradnju i sudjelovati u timskom radu u različitim društvenim okruženjima.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi trebao

...poticati uzajamno povjerenje i povjerljivost u odnosima s učenicima, kolegama i roditeljima.

5. Profesionalni razvoj i odgovornost

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao znati i razumjeti

...pravila ponašanja i etički kodeks Nastavničke profesije.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

...iskoristiti formalne i neformalne mogućnosti za stručno usavršavanje i profesionalni razvoj development.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi trebao

...promicati ugled i status Nastavničke profesije

6. Razvoj škole i unapređenje obrazovnog sustava

Profesionalna znanja

Nastavnik bi trebao znati i razumjeti

...svrhu i strukturu obrazovnog sustava i njegov utjecaj na društvene promjene.

Profesionalne vještine

Nastavnik bi trebao moći

...inicirati promjene koje vode unapređenju obrazovanja i motivirati druge da u tome sudjeluju.

Profesionalne vrijednosti

Nastavnik bi trebao

...promicati vrijednost škole kao zajednice učenja.

NASTAVNIČKE KOMPETENCIJE u okviru

Područja i dimenzije	1. PROFESIONALNO ZNANJE <i>Nastavnik bi trebao znati i razumijeti:</i>	2. PROFESIONALNE VJEŠTINE <i>Nastavnik bi trebao moći da:</i>	3. PROFESIONALNE VRIJEDNOSTI <i>Nastavnici vjeruju da:</i>
UČENIK I UČENJE	1. relevantne teorije učenja, razvojne teorije i aktualna naučna istraživanja 2. individualne razlike među učenicima koje se odnose na sposobnost učenja, stilove učenja, interesovanja i prethodna iskustva 3. osnove i principe interkulturalnosti u obrazovanju, uključujući i mehanizme nastanka stereotipa, predrasuda i diskriminacije 4. obrazovne potrebe nadarenih i talentovanih učenika, učenika s poteškoćama u razvoju i učenju i onih iz različitih ranjivih grupa	1. primijeni znanje o ljudskom razvoju, socio-kulturnim različitostima i individualnim razlikama učenika u svrhu postizanja maksimalnih rezultata učenja za svako dijete 2. potiče razvoj svih aspekata ličnosti djeteta, njegovog samopouzdanja i samopoštovanja, životnih i drugih vještina i kompetencija 3. koristi različite metode za unapređivanje kognitivnih i metakognitivnih vještina učenja kod učenika 4. podrži učenike u razvoju samostalnosti i izgradnji kapaciteta za samoregulisano učenje	1. svako dijete može da uči i da se razvija 2. njeguje pristup razvoja djeteta u cjelini (holistički pristup) 3. vlastitim primjerom razvija kod učenika uvjerenja o vrijednosti učenja i potrebu za ličnim razvojem i rastom 4. prenosi entuzijazam za učenje na učenike 5. uvažava različitosti i njeguje duh tolerancije kod djece

Regionalni kontekst

- Kontinuirani reformski procesi
- Evropski okvir
- Potreba za usaglašavanjem kompetencija
- Mobilnost
- Unapređenje dodiplomskog obrazovanja
- Značajnije ulaganje u profesionalni razvoj
- Istraživanja i evaluacije

Kompetencijski okvir bi trebalo da:

- **Osigura ujednačeno razumijevanje kvaliteta i definišu potrebne kompetencije nastavnika**, koji bi bio osposobljen da realizuje visoko kvalitetnu praksu;
- **Definišu kompetencije za svaku od faza u karijeri nastavnika** (sticanje diplome, dobijanje licence i kontinuirani profesionalni razvoj), i osigura mobilnost nastavnika;
- **Unaprijedi kvalitet inicijalnog obrazovanja** nastavnika i osnaži veza sa potrebama i zahtjevima savremene prakse;
- **Postave osnove za sistemsko uređenje nastavničke profesije** i usaglašavanje svih relevantnih zakonskih i podzakonskih akata koji se odnose na razvoj karijere nastavnika;
- **Osigura efikasno praćenje, samoprocjenu i vanjsku procjenu kvaliteta** rada nastavnika kao osnove za razvoj efikasnog sistema kontinuiranog profesionalnog razvoja;
- **Doprinese boljem pozicioniranju** nastavnika i nastavničke profesije u društvu.

Regionalni kontekst:

Mogućnosti primjene Okvira

- Razvoj strategija za unapređenje sistema profesionalnog razvoja nastavnika
- Osnova za razvoj i unapređenje podzakonskih akata kojima se reguliše profesionalni razvoj, ocjenjivanje i napredovanje nastavnika
- Okvir za razvoj visokoškolskih kurikuluma utemeljenih na ishodima (kompetencijama)
- Osnova za razvijanje standarda za različite faze u razvoju karijere nastavnika
- Potpomogne planiranje profesionalnog razvoja
- Posluži kao osnova za istraživanja i evaluacije stanja

Hvala na pažnji!

